

המציפה

דמי התימה לשנה בפולין 800 מ"ם
 רבע 200. מחיר גליון בודד 18 מ"ם.
 באוסטריה 600 כתר לשנה 150 כ"י לרבע.
 בטשיכו-סלובקיה 100 כתר לשנה 25 כ"י.
 לרבע. ביוגוסלביה 120 כתר לשנה.
 ברומניה 100 ליי לשנה 25 לרבע.
 מחיר מודעות 30 מ"י בעד שורה
 סצרה או מקומה. מחיר ברכת מז"מ או
 הודעת אירוסין 100 מ"י. האדרסה:
 "Hamicpe" Kraków ul. Młodowa 22

Kraków-Lwów dnia 19 sierpnia 1921.

גליון ל"ג.

זראקא-לבוב, ט"ו באב ס' ואחחנן תרפ"א.

בדרכי נועם. לפיכך היינו ערים להופעה האופית, שצעירי מזרחי שעל
 הועירה התלהבו יותר מכולם מדבריהם של הרבנים, הולכת ומתקטמת
 קרבה נפשית בין הרור הצעיר ובין הרבנות העברית הלאומית.
 שבטהרתה אין בה כל שמץ קלריקאליות. ואם אמנם נדולה התועלת
 שרבנינו בעלי הכשרונות יכולים להביא לתנועה המזרחית, אך לדעתנו
 עוד יותר מאשר הכנה תנועת התחיה מרבנינו יבנו הם משנה. כי רוב
 מרגליות ממש מונחות בתוך החול האפור שעל פני נציגיה ואין דורש
 ואין מבקש להן. וכמה רבנים בעלי ידיעות עמוקות ורחבות אי אפשר
 להם להתרומם מעל טמטום הסכיבה והולכים ומתנונים בתוך אופקם
 הצר, וכל בשרן הלא להשיע וללמד ניתן, ולא, אז הוא מתכוין.
 מצטמצם ורע לו. נתון — היה נימשה אומר — ובנתינה רוחנית
 הכתוב מרבה. וזו תעודת הגורל מאחור. ואמנם נכסים גדלו לרבני
 המזרחי בכואם עיי הועירה כמנע עם שרדות העם הרחבות ובהרנישם,
 שיש שרה פעולה לעבודתם. הרי זה בא ללמד ונמצא למוד.
 ונדולה ביחוד היתה השפעתם של צעירי מזרחי בועידה.
 ושליש הצירים הצעירים, שהתכנסו מכל קצוי נציגיה, לא מלאו
 סויה בשטאנדרפונקטים שטאנדרפונקטים שונים הנשנים עיי צעירינו
 מסתנות אחרים בשפחיות ובריבניות הלב ער לנועל-נפש. וזויה תהלתם.
 רק אחת דרשו צעירינו אלה: תנו לנו את האפשרות להשתלב
 בחכמת ישראל ובמרעים והבשירונו לעליה לא"י. וצעירים אלה הם
 באמת שושנת ישראל. אין אלה בעלי תיאוריות עיר היהדות, כי-אם
 היהדות היא מהות הייחם ועומרים הם בשתי רגליהם במחשבתם.
 בהרנשתם וככל תנודת נפשם בשדה תרבותנו האמתית, ונדול הוא
 לאין ערך הרכוש הלאומי המונה בבני הנעורים האלה. ונתוין רק
 לטפה את השושנה הזו הנדלה מעט פרא בכצה הנציגית, למען
 תוכל לשאת פרי טוב לעתידות עמנו ובנין ארצנו. והספול הזה מוטל
 על המזרחי בתור חובה לאומית קרושה.
 שימו לב! היהדות החרדית מחפשת את דרכה, ואם האותות
 לא יכובו תמצאנה ברעיון המזרחי.

ש. פדרבוש.

הציונות והאגודה במשכוםלובקיא*

בפרשת קרח שנת תר"ס זכתה אותנו האגודה הסלובקית בגליון
 הראשון של אורגנה הרשמי היודישע פרעסני. ועד כמה שעתון זה
 נאמן למועד יצירתו, להיות עתון סודטוסי ובעל מחלוקת, כבר נתגלה
 מפיליטונו הראשון בשם, עין הרע, שהועתק את באות עיי העתק
 האנטישמי המקומי ה.פרעסכורנער טאנבלאט' בהערה מצד המערכת:
 הפיליטון הזה הנהו פיליטון מקורי של היודישע פרעסני אורגנה

* ראה המצפה גליון כ"ה.

תוכן הענינים.

הרבנים והצעירים הרתיים. ש. פדרבוש. הציונות והאגודה
 במשכוםלובקיה, שכוני. מועידת המזרחי בלבוב. — מתהפוכות הזמן:
 כנלותך לבגור יבגורו בך. — מדינה ומדינה ומקריה: בפולין הקטנה
 בפולין. ברוסיה. באשכנז. ברומניה. באנגליה. בארץ ישראל. באמריקה.
 — השבוע בכל העולם. — נאוני בכל האחרונים, ד"ר ש. א. סאונאנסקי.
 — אחשוורוש השני. וזשא בעק. — עיון בספרים חדשים: מחוא. שיהוק.

הרבנים והצעירים הרתיים.

רשמים מועידת המזרחי בלבוב.

המזרחי בנציגיה המזרחית הכריז על קיומו וכהו בועידתו
 הארצית הראשונה, שהיתה בסוף חודש תמוז בלבוב. גם מתנודיו משני
 העברים. מימין ומשמאל, ראו כזה התחלת תקופה חדשה של היהדות
 החרדית הלאומית במדינתנו. ההולכת ונעשית לנוס רב הערך
 בהסתחות הצבורית של עמנו. מאה ועשרים ציר מארבעים עיר בערך
 נתכנסו לועידתנו, למרות מה שהקשר בין מרכזנו ובין ערי השדה לא
 היה מהודק כל צרכו מסאת הפושי החוקי, העומד לשמן על ררך
 עבודת המזרחי.

באיכה שררות החרדים שאפו כנראה רוח בועידה זו לאחרי
 שלא מצאו את ספוקם לא בהסתדרות הציונית הכללית, המתנהלת
 לרוב עיי אנשים, שנתחננו על ברכי תרבות ורה ללא יחם נפשי
 ציניהם ובין הלמונים החרדים, ולא בהסתדרות הרדית אחרת, השמה
 מחנק לשאיפות החרות, הלאומיות, שהגן כיום חלק בלתי נפרד מן
 הנפש העברית.

המהלך הרציני של הועידה, הגובה הנאות, שעליו עמדו כל
 המרציאים והמתוכחים, כמעט גולם אנשים, שזה פעם הראשונה שמים
 את צוארם בעול משטר סארלאמנסארי, הראו בעליל, שדרעיון התחיה
 יש כה תנוכי מן המדרגה הראשונה על ההמונים החרדים. אם נשוח
 לנגד עינינו את האספות הפרועות לשמצה של החרדים מן העבר
 הקרוב ואת ועידת המזרחי האחרונה בלבוב נוכח, שנם השאיפה
 לברה לחיים מתקנים בארץ אבות דיה לישר הרבה מן עקמומית
 הלככות והמחות.
 ועוד יותר מזה רבה הדרך, שחלק מרבנינו צעדו מימי אספת
 הרבנים בסונדוביה-ווישנא למשל עד הועידה הלבובית. חמשה עשר
 מן גדולי רבני נציגיה נענו לקריאתנו. הבנת החיים, הכרת מצב עמנו,
 עויבת המצב הפאסיבי, דעת ערך עצמי, אך בלי שמץ של
 השתרות ושל התנפחות עשויה בשל, כבוד התורה כביכול, אלו הן
 המדות, שבהן הצטיינו הצירים הרבנים בגור לכל מה שהיינו נגינים
 עד כה לדאבוננו, בכל מקום צבורי, ששם דרכה רגל רבנינו, מתאמצים
 רבני המזרחי להבין את נפש הצעיר, וחותרים למצא נתיבות ללבו

לאונגרים. ציוניותו אמנם לא היתה בת קימא ולא הכתה שורש בלב
 המון, יחד מדי התבטאה ציוניותו במחלוקת עם הרבנים ובהתקוממות
 אתם, וכן גם שהרבנים הכריזו חרם על הציונות, ומפני פטריוטיות
 המדיארות הנפרזה לא שעה שום אדם אף הציונות שלו והיא נשארה
 זמן רב אך קנין יחידי סגולה.
 (סוף יבא). שבו.

ועידת המזרחי בלבוב.

במכתבו של מר קופפרשטיין ע"ד ועידת המזרחי נשמטה
 לצערנו הזכרת הרצאתו החשובה של סופרנו מר אברהם כהנא על
 ארות דרישות צעירי המזרחי, שארכה כשעה ומשכה את לב הקהל
 מאד בתכנת העשיר והנלבב. — הרב ר' גדליה שמלקיש נבחר לנשיא
 הכבוד שלהמזרחי בנליציה.

מתהפכות הזמן.

בנלותך לבגוד יבגדו בד!

הסופר האשכנזי הוסטון סטוארט שש מברלין היה לפני
 המלחמה מרום ונערץ ונשא על כפיו מאת כל האשכנזים הקנאים
 ושמו נחשב בין שמות נבזרי האומה ומספחיה ויוצריה עד שהקיסר
 ווילהלם כנדהו באות הכבוד של הצלב הברזל, שרק גדולי האומה
 יחידו סגולה זכו לו. הוא בתור היסטוריון ופילוסוף היה מרום את
 האומה האשכנזית עד שמי רוס וכוכביהם והעמיד אותה בראש כל
 האנושות ואת שאר האומות השפיל ובטל בעפר ואפר. וכיחוד היה
 שוקר להעשות הרבה וקלון על העמים שנואי נפש האשכנזים, על
 האנגלים למשל היה כותב, שהם נבזים, נוכלים, צבועים, שקרנים,
 פסטים ומלכות בריטניה היא נרקבת עד העצמות ועוד דברי חן באלה,
 אע"פ שהוא עצמו נולד אנגלי ומשפחתו היא מן המשפחות
 המיוחסות בבריטניה, ומוכן מאליו, כי שפך כל ימיו לענן וכוז על
 היהודים והוכיח בראיות, מרעיות ופילוסופיות, שהם חלאת המין
 האנושי, הנוע השפך שבשפלים ומעולם לא הולידו אדם גדול ולא
 הנו דעה רמה, הנביאים היו רמאים, מלכי ישראל היו שורדים ולשווא
 משתעשעים הנצרים בזכרונם, ישו הנצרי לא היה מורע ישראל,
 אלא — מן הנרמזים דוקא וכן הלאה. הבנייה הזאת מצאה חן
 בעיני קנאי האשכנזים והקיסר בראשם, כי הלא הם כפו את הפולנים
 והדנים והצרפתים והיהודים שבארצם לכנידה כזאת, ולא השיבו אף
 לבם, כי ששמכרלין זה רק מאהבת הבצע בנר בעמו האנגלי, לפי
 שמצא עסקים טובים בארץ אשכנז ואם רק ימצא עסק יתר טוב
 בארץ אחרת יבגד גם באשכנז, כדרך המתבוללים אנשי הבצע מעולם.
 והיום הזה הגיע עתה, נפלה להוסטון סטוארט ששמכרלין
 ירושה רבה מאת דורו האנגלי וע"פ דברי הברית הוורסאילי כל
 הממונות של אנשי אשכנז השקועים באנגליה, לא ישונו עוד לידי
 בעליהם, עתה בא ששמכרלין בטענה לפני בית הדין האנגלי, להוציא
 לו את כסף ירושתו, כי הוא אינו אשכנזי כלל, אלא אנגלי, כמו
 שהוא מוכיח מתעודות יחוסו, ומה שכתב והתפאר בלאומותו האשכנזית
 אינם אלא דברי הבאי, שאין ביכלתם להפקיע את זכות יחוסו האנגלי,
 אך דעת אחרת לבתי הדין האנגלים: קבלת עליך את הלאומות
 האשכנזיות ובגדת בפירוש במולדתך ובארץ אבותיך, יהי לך אשר לך
 ואין לך כל חלק ונחלה וזכות ירושה בארץ אנגליה.
 עתה גם הקנאים האשכנזים עמרו על צדקת נבזרם וחכמם
 הלאומי ומאסו בו והם כועטים בו, כראוי לבוגד ולאיש בצע, שמכר
 את כל הקדוש לעמו זה פעמים בעד כסף נבזר, עתוני אשכנז
 תוהים על הראשונות וטוענים: מה זה היה לנו, כי החוקנו את האיש
 הזה לאשכנזי לאומי? הלא כבר הסופר הרומי הקדמון טאציטוס

הרשמי של הארתודוכסיה היהודית בסלובקיא, ואנחנו איננו צריכים
 מאמר יותר אנטישמי מזה...

ומאז ועד עתה פ"שת קרח עדיין עומדת על סדר היום בעמודי
 העתון ההוא מדי שבוע בשבוע ומעשי דתן ואבירים תוזרים ונשנים
 בכל נליין ונליין. אף מאמר אחד לא הופיע בו עדיין, שלא יזכרו בו
 הציונים והציוניות וביחוד המזרחי לננאי, ממש מהרורה שניה של
 הדרך בתרגום גרמני, הרשנה, זיוף העובדות, מלחמה במפלגת העברים
 הלאומיים בסלובקיא, קשירת כתר על ראשי המתבוללים האונגרים,
 ובכלל נטיה להתבוללות, שפיכת קיתון של שופכין על מנהיגי הציונות,
 עלו יצמן ועל סוקולוב, הם הם העיקרים הראשיים, שעל-פיהם מתנהלת
 המערכת, והציה, שעליו סוכבת כל העריכה.

אמנם אין כלל להתפלא בדבר, הלא כל עתון ועתון מושפע
 מעורכו, והוא הוא האיש דמטביע את הותמו על רוחו וצביונו של
 העתון, אופי כל מאמר ומאמר הריהו כבואת אופיו של העורך
 המשתקף ממנו, ואם נזרק מבט על עורכה של הי"ם, מר שמואל
 כטלהיים תתורצנה כל הקושיות ותפתרנה כל השאלות, והכל אתי
 שפיר, העורך הזה הנהו — בנגוד לדעת המקובלים — כבר בנלולו
 הששי, ומי יודע כמה נלולים יתנבל עור, אדמה שמתכונן הנהו
 להגיע אף הנירואנא.

בראשית הללו להתעסק בפוליטיקה יהודית, היה ציוני, ראש
 הסתדרות הציונים באונגרים, מיר ועורכו של השבועון הציוני, אונג
 נארלענדישע יודישע צייטונג, כשנתכנשה בפרשבורג בתרס"ד הועידה
 הראשונה של המזרחי עבר אל המזרחי, והיה גם חבר להנשיאות
 העולמית הראשונה של המזרחי, לאחר שובו מאמריקה, שנשלח שמה
 בראשית המלחמה מטעם הממשלה האונגרית (בתור מהנדס שוודי...), לשם
 תעמולה מדיארות באמריקה, כתב מאמרים בהאויגעמוזדעק, העתון היותר
 אנטישמי כבודשטט, קעת כל מביטאם של המדיארים המתעוררים ומוכן
 שבעתון אנטישמי כותבים מאמרים אנטישמיים, עד שכומר קתולי אחר —
 כמדומני מרטינוביץ; אין בידי קעת החוברת — שהוציא הוברת
 לתעמולה אנטישמית בשם, שאלת היהודים באונגרים' מרטייע
 במאמריו, ובנליין השני של החוברת כותב הוא: הנהו היחיד בין
 היהודים, שהסיד בנבורה מכבית את הצעיק מעל פני נועו, כהראותו
 את האמת החשופה, שהיהודים חפצים להבנות מחורבן אחרים,
 ולרגלי פעולתו זאת הסתכסך עם הסתדרות הציונית באונגרים, עד
 שהדפוהו ממנה, ואז יפד איוו אנורה בשם, אהבה עם מדורים
 מיוחדים לארתודוכסים, לניאלולנים ולציונים, וכראי לציין, שהרב וזכר
 משישאיאני, ראש הסתדרות הארתודוכסים בסלובקיא, שנשלח ניכ
 לאמריקה, לשם תעמולה מדיארות, אבל לא היה שם, לפי שנתעכב
 מפני איוו סבה בשווייץ, השתתף במלוה מלכה אחת, שנערכה ע"י
 אנודת האהבה ונאם בה נאום.

כשעת המהסכה הקומוניסטית השיג העורך הנ"ל של הי"ם
 משרה במניסטריון לעניני חוץ, והיה מסור בכל לבבו ונפשו לרעיון
 השותפני, וגם התנדב ללכת לוועידת השלום לפריו בתור באיכה
 הסובייטים...

בנפול הסובייטים חזר לפרשבורג, והיה שוכ ציוני, ראש ועדת
 התעמולה לסלובקיא, וכשהגיעו הכתירות אל האספה הלאומית נטה
 פתאום שמאלה ונעשה ראש פועלי-ציון בפרשבורג, ומפה קפין שוב
 ימינה, והיה לעורך הארנן של אנודת ישראל, ומענין הדבר, שכאוחו
 ערב שהרב ר"ר פינקס כהן הרצה בפעם הראשונה בפרשבורג על
 משרת, אנודת-ישראל, הרצה גם הוא באולם אחר לפועלי ציון על
 הנושא, שאלת היהודים באור האמת, ובתור עורך הי"ם קרה לו מה
 שמתאר באופן היותר בולט את אופיו, שרגלי פרסום הדוקומנטים,
 שננבנו מבית הציר המדיארי בווינא, נתפרסם גם הוא בין מרגלי
 הורטי (ווילאנאששאנ אוקטובר 1 שנה שעברה).
 פכרחים אנחנו אמנם להורות, שהעורך הנ"ל הכניס את הציוניות

היו מכשרים את הקוראים מכל עיר ועיר בשורות בסגנון אחד: היהודים שפכו רותחין על ראשי הצבא הפולני וזיו עליהם מתוך ההלנות. אלמלי היו מכשרים את הכשורה מעיר אחת, היה הדבר באמת נורא והיה מעורר את העם הפולני לנקמה אימה, אבל אם באה בשורה כזו מכל עיר ועיר, הכירו כל הקוראים, שכל הדבר הוא בדיו בודון ולא עשה עליהם רושם. ובשיטה הפשוטה הזאת יהיוקו גם עתה בדבר התכערות המצויות בימי השרב בערי המזרח. נפלה דליקה כנרדנא ונשרפו כל בתי היהודים, מיד השתמשו בזה כל העתונים המקטרגים עלינו ועשו כאסוננו עליה חדשה: בתוך המדורה התפוצצו פצצות, שהטמינו היהודים בכתיהם לשם מידה וגם שני מכוונת-ידיה מצאו המככים. הדבר הוכחש מיד, שהתפוצצו כלי בנוין ונפס והמכוונת היו לסרינת פוזמקאות. העתונים המקטרגים כמוכן מאלי לא פרסמו את ההכחשה. אבל הם מכחישים את עצמם ועושים את דבריהם לשחוק בעיני הקוראים, כי כתבערה החדשה כפינסק הם מכשרים את הקוראים את אותו השקר וכאותו הניסה. לשקרן אין זכרון והם מדמים שלקוראיהם ניב אין כח זכרון. כך הם מזוללים בקוראיהם ואנחנו נצלנו.

ברוסיה

הסוציאליים היהודים ברוסיה מתקדמים. עד כה היו מסודרים בהסתדרות היהודית, בונר, שהיתה נלחמת רק נגד היהדות הדתית והלאומית. אבל הידו בקיום עם יהודי ותבעו זכויות אוטונומיה לעם הזה לעניני תרבות והנוף. ולתכלית זאת קבעו קומיסר מיוחד בתוך הממשלה הסובייטית. להתעסק בעניני היהודים. אבל תינף הכירו הכל, שאין תפקיד הקומיסר הזה להגן על היהודים, אלא אדרבה להציק להם ולהלחם בכל תנועה יהודית חיים יהודיים. עתה הסירו את המסכה מעל פניהם, כטלו גם את הסתדרות הבונר וכופים את הפועלים היהודים להתבוללות נמורה בגוים ואסרו להם גם את הלשון היהודית, כי אין ברוסיה אלא הלשון הרוסית. בדבר חלק היהודים ברעב הרוסי מודיע הועד היהודי במוסקוא כי הכצורת החריבה 4000 דיסיאטין שדות הקולוניסטים היהודים במהוו מאריאמפול ועשרה אלפי נפש סוכלים רעב. כדי שלא יודו הרעבים ממקומם נתון להספיק להם דגן לאכילה ולמורע החורף. גם צריך לדאוג לילדים, כי נמצאים שם 1300 יתומים של חללי הפטרומות. חוץ מיתומי המושבות. ביחד עם הרעב פריצה בהם גם מגפה.

באשכנז

יהודים רודפי אחיהם. נידולים כאלה נדלה לנו המלחמה. המפלגה היהודית החדשה באשכנז של אשכנזים לאומיים מורע היהודים פרסמה כרוז בדבר שאלת יהודי המזרח: ליהודים-אשכנזים לאומיים אין זאת שאלת יהודית, אלא נרמנית. האשכנזים לא יוכלו נשוא, שישטפו יהודי המזרח את הארץ, שאינם יוצרים מאומה, אלא חיים מעמל אחרים. אין להוננם ואין לחמול עליהם. הלילה לנו להתפעל ממדת הרחמנות ולעשות פשרות בדבר.

לברלין בא המשורר העברי ח. נ. ביאליק, להדפיס פה את תכוריו החדשים ולעמוד בראש המחלקה העברית של הפרלנ היהודי.

ברומניה

השלטון הרומני בבוקובינה עומד על רעתו. לרמן את בתי-הספר של היהודים. אע"פ שכל יתר העמים יושבי הארץ זכו בב"ס לאומיים. ללמד את הילדים בלשון אמם. בימים האלה היתה בפטרובניץ אנקטה שפ כל המעוטים הלאומיים. בה הצהיר המשנה הרומני על בה"ס. כי על היהודים ללמד את ילדיהם בלשון הרומנית, יען כי אין הממשלה מכירה לאום בעל שתי לשונות. כיכ היהודים הציוני והסוציאלי דרשו ממנו, שיכריע הוא בין שתי הלשונות וכיכ אחת

יהם לאומה הנרמנית את מדת האמונה לנועם. שלא יתכשו ולא יבנרו בו בעד כל הון וזה נגד בשתי אומות, שהיה רכב בהן בעד בצע כסף ומה לו ולאשכנזים? נמצא ששמברלין האנטישמי הבוגד קרח מכאן ומכאן.

הפכפך.

מדינה ומדינה ומקירה.

בפולין הקטנה.

לבוב. העש נרוד התחולל פה בעיר העלים של העתונים הפולנים בנצל מיסיונר יהודי, הורודישין שמו, שנשלח לצום לנסות שוב להכניס את היהודים בכרית הדת הנצרית. במורעות משולשות, עכריות-פולניות ויהודיות, הומין את היהודים ואת הפולנים לדרשתו, שדרש בכית התפלה האונגלי, כדרשתו תאר את צרות היהודים ואת הנאולה, שהם עתידים להביא לכל האנושות בתור עם נכה ממלכת כהנים אם רק יורו כמשיח הנצרי. בהיכל קם שאון נרוד. היהודים נערו בו על ההסתה והפולנים צעקו המם, שעשה את היהודים הארורים לעם נכה ונואל. מתוך השאון נפסקה הדרשה וכ"כ השלטון גרש את הנאספים, אך השאון עבר אל העתונים, כל העתונים הפולנים, מתמרמים על היהודי, שנועו לדבר דברים כאלה למורת רוח הפולנים העתונים הצוררים מדברים כבר על מלאך, הממשלה האונגומית, הולך לכבוש את העולם כשביד העם הנכה. — למה הולכים יהודים לאספות כאלו? האינם יודעים מראש מה יאמר מיסיונר, שמכר נשמתו ועמו בכסף? אך בזה לא נגמר עור הדבר. הצוררים הקהילו אספת-עם והרבו לקטרג עלינו ולחזור על קיאם, על שקריהם הישנים ובפרט חרצו לשונם על הפלישים.

הסלובו פולסקי מצא חומר חדש לקטרג על היהודים פלישי אוקראינה, שפושע נגבים פרצו אל בית סוכן הפוליציה בלבוך והתחילו כורכים הפציו להוציאם וכטרם יצאו נכנס בעה"ב עם כלבו ותפשם וגם מהצם. הנגבים היו במקרה יהודים מן הפלישים. והענדעקים עומדים ומכרזים כבר, שכל יהודי אוקראינה המה נגבים ושוודים ודורשים לנרשם אל מעבר לנכול בלי חמלה.

בפולין.

הממשלה הפולנית מטפלה עתה הרבה בעניני הקהלות. כן הוהירה את הקהלות, לקצוב שכר הרבנים כפי צרכם בזמן הזה ושלא למסור אותם בידי השוחטים, הוהירה על שחרת המקואות והמרחצאות ועל תארי הרבנים, שלא יקחו להם קרנים לחתום. נאדראכין והדיינים לא יתכנו, ראכין. עתה באה תקנה חדשה בדבר כתי התפלה הקטנים, שקובעים בכד עיר שטיכלך ומנינים לבטלה, כדי לפוצץ את הקהלה ולהמעיס את דמות היהדות, שרי הפלכים התחילו לסגור בתי תפלה כאלה מטעם היניעני. כפי הנראה הרימו גבאי הכמות האלה קול צעקה כמו על חרבן בית מקדש והמניסטר לדתות נכהל והתעשת ושלח פקודה אל שרי הגלילות, להזהר בכתו התפלה הקטנים, שלא להכעיס את היהודים, שלא יעשה הדבר רושם כאלו לחצים אוחם בודון ונונעים ברנשי דתם. שרי הגלילות יהיו את שרי הפלכים, כי כטרם יסגרו בית תפלה קטן ישאלו את פיהם. מי זה יניד לממשלה, כי אדרבה יסוד בית כאלה הוא קפות היהדות והחול כבוד ישראל.

בימים האלה כקר הקונסול האנגלי מרשל את תעודות העולים לא"י מפולין. מכין אלפי עולים מצא ראויים לעלות רק 267 איש בעלי הון ואת האחרים פסל. רוח הציונים והעולים מדוכאה. העתונים המקטרגים יותר מאשר הם עולבים את היהודים ומשפילים כבודם יוללו כבוד קוראיהם וככבוד עצמם. כימי המחמה

לא"י רק בהנאי, שלא ישוב עוד הנוסע. כפי הנראה עושות זאת הממשלות הקתוליות ע"פ רדישה האפיפיור, שלא יוכל לסבול שיש שלטון אוטונומי בא"י. הנועד ליהודים. אבל גם ממשלת רומניה ממאנה להכיר תעורת מסע מא"י. רשעה נצרות מיוחדת. באים עתה לא"י עולי גולה בלי מעצור. בראשית ח"ז באו 400 איש

ערבים מתברון הנישו בקשה אל ועד התנוך העברי בירושלם. להכניס בניהם אל כיתים העברי העממי שבחברון. באו לירושלם אנשים בעלי הון ומומחים לקבלנות בנין בתים מאמריקה ובראשם הרב טייטלבוים. לתור מקום ואופן ותכנית לבנין בתים במרה מרובה. הניציב קבל את האנשים ושמה בהם. יש לאנשים דע"ע קרן של שתי מיליוני דולר. העדה היהודית הקטנה בכפר סקיעין בנליל הגישה בקשה נחוצה אל הועד הלאומי. להת לה מלוה של 50 ליש לתקן בדק ביהכ"נ העתיק הרעוע ונוטה לנפול. העדה הזאת היא הקבוץ היהודי האחה, שנשאר בא"י לפליטה מן הזמן שלפני החורבן. המה מתי מספר וכולם אכרים מדברים רק ערבית. כמובן יעשה ועד הצירים בקשתם. גם הניציב מתענין בזה.

באמריקה.

האמריקנים מתרעמים מאד על הפרופסור אלכרט איינשטיין ששלם להם לפי דבריהם רעה תחת טובה. כאשר בא החכם היהודי הזה לאמריקה עם המלאכות הציונית, חלקו לו כבוד מלכים, כל עיר גדולה כבדתו בתאר אורה הכבוד וכל בית מדרש נבזה קראהו להשמיע בו את תורתו החדשה בשיטת החוסיות וכל העתונים שם הכריזו עליו, שהוא יחיד בדורו, גדול מכל המציאים וכי הוא מכה באור חכמתו את קופרניקוס ואת גלילאי ואת ניוטון ודרוויין, כמנהג המנומים באמריקה מעולם. ובסוף שכח איינשטיין את כל זאת וכאשר שאולו עתונאים את דעתו על אמריקה הניד להם, כי אין המצב הרוחני שבאמריקה מוצא חן בעיניו, אין שם רצינות מדעית, אין עמקות, אין מסירות נפש על אידיאלים, הכל סובב על הדולה, הכל רודפים תענוגי הרנע, החמירות והאנכיות מושלות בכל. הנשים השאננות רודפות דברים בטלים והן שולטות על חכמי המדינה ועל הכל ועור באמתיות כאלו העיו החכם היהודי להעיר למוסר את אוני מכבדיו. והאמריקנים תוהים על הראשונות, שכבדו אדם כפוי טובה כזה, ולפי שאינשטיין הוא יהודי מלידה ואשכנזי ממקום גדול, בן שתי אומות שונאות, ע"כ נתחדש הקשרו באמריקה גם על היהודים וגם על האשכנזים, שרק שני העמים הבוויים האלה יוכלו להוליד אדם רע כזה, המשלם רעה תחת טובה. ויש לזכור שאמריקה מחזיקה עצמה לעומרה בראש האנושות, שאין בה כל דופי ורק לה יאה שלטון העולם.

במועצת העם בארצות הברית הוכנס קשרו חדש נגד הנוליס, הרורש להאריך את זמן נעילת נכול הארץ ולעשות את חוכת תעורת המסע לחובה קבועה כמו באירפה. התומרות בבריקות הנוליס הולכות ומתנכרות. בכוסטון הוכנסו אלף נוליס מאלה העורפים על השעור על השכון החדש הבא.

בעתון היהודי, רעד יודישער סערמער נתפרסמו מכתכים מאת בעלי אחוזה יהודים בארץ סקסאס (במערב ארצות הברית), המציעים לנוליס יהודים, שיתנו להם שרות טובים בזול וגם הנם וכלכד שיבאו שמה להאחו בארץ בשכנותם, כי אינם יכולים לסבול את הבדידות, לנור בארץ רחוקה נבדלים מכל חיים יהודיים וכירותים מעמם. יש כמקסאס מקום לרכבות נוליס יהודים בתנאים טובים, אבל כל הנוליס היהודים יבחרו לנור בכרכי המזרח של ארצות הברית בעוני ובחוסר כל מאשר לנסות ליסר חיים יהודים חדשים במערב, שהארץ עשירה רחבת ידים ואין שטן ועין רעה.

מחן. אך הוא באחה: אינו רוצה להכניס ראשו במחלוקת בין שתי מסלנות ומוטב לקפח זכות כל האומה היהודית מלנגוע ברנש מסלנה, כי ממשלת רומניה היא דמוקרטית. והו בנוגע לבים תיכונים, אך בבהים הנמוכים נקבעו בכל אחד שתי לשונות: יהודית ורומנית או עברית ורומנית. כפי רצון רב החרים. המשנית הבטיח למנות בקרוב משנית יהודי על בהים היהודיים.

בנסארביה מספר היהודים הוא י"ב אחוים מכל יושבי הארץ והנה ישנם בארץ כשלושת אלפי בתים מספר ומניע אפוא ליהודים 357 ובאמת אין ליהודים אלא מאה. עתה תכונן הממשלה 245 בים חדשים ובהם רק 29 ליהודים. על זה קראה תנר הועדה היהודית לעניני תנוך ודרשה מאת הממשלה לפקוד עכ"ס את הקהלות, שאין בהן כל בים ליהודים. גם דרשה, שככל בים יקבעו 10 שעות בשבוע ללמודי היהדות.

באנגריה.

תמהון העיר בלנדון מכתב, שנתפרסם מאת הלורד ש"פ"ל ד איש מיני זקן, נגד הישוב היהודי בא"י. המאורע כשהוא לעצמו, לכאורה אינו חשוב, כי לא מעטים המה שוטנינו בתוך אצילי האנגלים, ההולכים אחווי יד עם היהודים המתבוללים, לערער על יסוד מדינה יהודית, המתנגדה לשיטת הנצרים הנאמנים, נפלה ולא תוסיה קום בתולת ישראל. אך החרוש שבדבר הוא, כי הלורד הזה מפורסם בדחובות היהודים כאהוב ישראל, כי בימי המלחמה התיציב כווייטשפיל בתוך אספות"עם של יהודים, לקרוא תנר על הרברט סמיואל, שהיה בימים ההם מניסטר לעניני הפנים וצוה לחלוץ את יהודי רוסיה לצבא ולשלחם למלחמה. כל היהודים התרעמו אז על המניסטר היהודי והחזיקוהו כשונא ישראל ושבתו והעריצו את האציל הנצרי המרחם עליהם. והיום כמה נשתנה המחזה! הרברט סמיואל עלה לא"י בתור נציב יהודי, לרדכך את הישוב ולהגן על אהיו והלורד ש"פ"ל עומד ומקטרנ על היהודים וצוה בכעם, כי פלשתניה נהלת הערבים היא ואין ליהודים כל זכות עדיה. נלה הדבר למפרע, כי סמיואל רק מאהבת עמו חליץ את היהודים לצבא בעל כרחם, כדי לזכותם בפרי המלחמה, בפלשתניה הנכבשה בעזרתם והלורד הנצרי רק משנאתו ליישראל בקש לעכב את השתתפותם במלחמה, כדי שלא תהיה להם שועה על א"י. המהסכה הזאת היתה לשיחה בכל הארץ, האנטישמיות, ההולכה ומתנברה באנגליה, מצאה קן לה גם בהורו הבריטית, פקיד צבא אחד אנגלי הכניס את הסתורה הארפאית הזאת להורו, לזכות את האויתים. קהלת היהודים בכומכאי הגישה כתב מחאה אל הממשלה על תחת לתנועה כזאת מהלכים בארץ.

בארץ ישראל.

אנורת, הדר הכרמל, בחיפה תקבל מלוה שלושים אלף ליש לבנות בתים סמוך לטכניקום כמורד הר הכרמל. לכל בית תנתן מלוה מן 400 עד 1000 ליש בתנאי, שבעה"ב ישקיע בבנין שלישי ההוצאות. כדואים ששמו על המושבה מנחמיה בעמק יזרעאל ובוזו את המקנה.

בחדש שעבר נבחנו פ"ח עורכירדין בירושלם. מן 10 יהודים נסמכו 8 ומן 5 ערבים 4. היהודים כובשים איפא גם בא"י את המקצוע הזה כמו בגולה.

באביב שלחו המורים העברים את תלמידיהם שלמעלה מי"ב שנה לעבודת הקציר במושבות, כדי שלא להשתמש בפועלים ערבים. ועד הצירים הודיע, כי ממשלת אוסטריה, וכן ממשלות יוגוסלביה ופולין אינן מרשות לאיש הנוסע בתעורת מסע מארץ ישראל לעבור בנכולן. כאופן הזה לא יוכלו בני א"י לשלוח צירים לקונגרס הציוני לקארלסבאד, וכן הודיע ועה"צ. כי ממשלת פולין תתן תעורת מסע

השבוע בכל העולם.

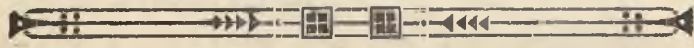
הנה כי כן נזכרנו לדעת, כי גם סורא עמדה על תלה עוד זמן רב אחרי רב שמואל בן הפני. אבל אולי אפשר לשער השערה אחת. רב יאשיה העתיק, כפי שראינו. את משבנו. אחרי התנורו זמן מה באי למצרים והיה שם לנאון. כי הנה נמצאה תעודה אחת, שנזכר בה רב יאשיה נאון ונאמר בה: וכתב בחדש אדר שנת אלף ושפ"א לזמן דרגילין ביה בשפריר מצרים שעל נהרא מותבא וזה שנת תתי"א. ולכן אשעה, כי כאשר ממו אשיות ישיבת סורא לנפול אחרי מות רבי יצחק, העתיק רב יאשיה את הישיבה למצרים ויסדה שם (2) עד בא דוד בן דניאל וערער את יסודותיה. ורק אחרי נפלו בשנת תתנד חזרה עטרת נאונות מצרים להררה וארכן שם ימיה. כפי שבררתי בספר על נאוני בנראד, עד הרמב"ם. וכמו שההמשך מיישיבת פומבדיתא היה בבנראד, כן נמשכה ישיבת סורא בקאהרה במצרים קרוב לק"ג שנה.

הנה כי כן מאיר אור הרש מגנוי מצרים כמעט כלי הרף ונתוספים על ידיהם פרקים חדשים בתולדותינו, שלא שערום החוקרים עד כה. ומי יתן ויתנלו מעמקיה המונחים טמונים בקמברידש ובשאר מקומות ותוסר החשבה הרובצת עוד על הרבה תקופות מדברי ימינו ובפרט על תקופת הנאונים, זאת התקופה הכי נכבדה אחרי תחילת התלמוד. אשר בה הונח היסוד לחיי הרוח בעמנו לכל מקצועותיהם וענפיהם.

ווארשא ב. ה' תמוז תרפ"א.

(1) ע' סעדיאנא לרש"ז שכטר ע' 89 ה' 12. מאני חפץ להניח שכ"א במקום שפ"א. שהיא שנת תתק"ע ואומרי. כי הכונה פה אל ר' יאשיהו גאון א"י ובי הנאונות במצרים ההלה רק בשנת תתפ"ז. אבל הלא ראינו, כי התעודה הזאת נכתבה במצרים וא"כ בודאי נזכר בה נאון ארצה ועוד כי גאוני. א"י נראו לא רב, כ"א רבי בנגוד לגאוני בכל ומצרים, שנראו רב. ועוד יבורר הדבר הזה בארוכה בט"א ברצות השם.

(2) או אפשר כי בחרו למלא מקומו של רב יצחק באיש אחר ורב יאשיה, שהיה בן גאון (ואולי גם נכד גאון זנין נאון) מצא עצמו עלוב מזה ונטש את ככל, כמו שעשה כזה בזמנו גם רב אחא משבחה.

גאוני בכל האחרונים.

מאת ד"ר שמואל אברהם פאזנאנסקי.

(סוף)

התעודה הנ"ל נובעת בהכרח משנות תתי"ד-תתכ"ב, שנות נאונותו של רב דניאל ברב עזריה. ואז נר רב יאשיהו בנו בא"י, לפני העתיקו משכנו למצרים, אבל רב עזריה נפטר לפני רב האי, היינו לפני שנת תשצ"ה. וא"כ שמש בגאונות רק זמן קצר מאד, כי מאן מצא עוד מציאה אחת, וזכרון לנפטרים ואצל שמות בל אחד ואחד יום ושנת פטירתו. לדאבון לב נקרע החצי השני של הזכרון, שהביל את השנים (ואצל אחרים מהם נקרע גם היום). סדר הנפטרים החל מרב שרידא ואילך (כי הקודמים לו אינם נזכרים לענינו) הוא: מרנא שמואל (הוא רב שמואל בן הפני), מר' יוסף בן מר' בצלאל (הוא היה ראש הסדר בבנראד ונזכר במכתב משנת תשפ"א), מר דוסא נאון, מר' ר' ישראל נאון בן מר' שמואל, מר' עזריה בן מרנא... (אולי צריך להוסיף בן מרנא ישראל). מרנא האי נאון ועוד לבסוף מ' יצחק נאון מחסיה, שנפטר בירח מרחשון (השנה דסרה). הרי שנפטר רב עזריה לפני רב האי ר"ל שנת תשצ"ה. ועם זה ראינו מוכרח, זה, כי היה עוד נאון בסורא אחריו והוא רב יצחק, שלא נודע ממנו עד כה מאומה ושהיה בן דורו של רב האי וחוקיה. והנה הוזכרו למעלה ע"ד שיר שנתהבר באשכנזיה בשנת תתט"ז לכבוד יחוקיה ראש נלות ושם נזכר גם מכתב אל מר רב יצחק, שהוא אולי שלנו, ומה יוצא כי חי עוד בשנה זו.

זושא בעק.

אחשוורוש השני.

אגדה עתיקה.

לפני ימים רבים היה הדבר, בעת ההיא משל מלך עריץ אחד על מדינה אחת ממשלה בלתי מוגבלת והעמים על עמו מסים וארנוניות כבדים מנשוא. בני מדינתו נאנחו תחת העול הקשה והתרעמו עליו. וכמוכן גם היהודים נדו ארצו לא נבדלו לטובה מבני אמונתו, וידו הקשה נחתה גם עליהם. אבל היהודים, שנתחננו והורנלו בצרות, לא התאוננו. בראיתם שהרעה אינה מכוונת להם לברם ביהוד, ב"אם לבל האזרחים; והעיקר, בידעם, שרק אל הכסף עיניו נשואות. ומה לא יתן האדם בעד נפשו? והכרה הזקה התרשמה בלב היהודי, כי הוא עבד פה בגלות, וגופו והוגו משועבדים לאדוניו. וחסד עושה עמו אדוניו בקחתו ממנו הרכוש והנפש יעזב לו לשלל. ובאמת האם צריך האדם לצבור לו כסף? והונו נותנים לו תמיד ברצון. ואיזה שלא היה להם חשכו ממאכלם ונתנו. מנין שיהודי מצווה מהר סיני לאכול בשר בכל יום? גם בדייטא יכולים לחיות... וקבלו עליהם את גורדינם — ונתנו.

נודמן הדבר, שפעם אחת היה צריך המלך לסכום עצום מאד. ויעצוהו יועציו, שלא ישיב את המס הזה על כל האזרחים בשוה, כי

ואפני ארמון המלך התאספו כבר אנשי החיל, להוציא את הנורה לפעולה. ממתנים הם רק לפקודה. והמלך התעורר אחר שנת לילה עמוקה. נזכר על אודות היהודים, הביט על השעון ועוד עשרה רגעים הסרו אל השעה. שקצב ליהודים. הקיש בפטיש זהב על השלחן הקטנטן. אשר ליד מטחו ומיד הופיע שריצבאו. על שאצת המלך אם היהודים שקלו על יד נזכר הכספים את סכום הכסף, ענה בשלילה. על זה חתם המלך על הפקודה. שהיהודים יורשו לאצתה.

המלך רמו לו שיתרחק. בקירה יצא. והמלך ישוכב במשתו והחה. לוקח כידו את הפקודה, שאך זה חתם עליה וקורא. והנה המחזה שמאתמוץ עבר פתאום לפני עיניו. הוא רואה עדת אנשים גדולה מתיפחים, נואקים ומבקשים רחמים. הנרות הרבים הדולקים מפיצים אימה... לנו נתרכך — מה יעשה? ונשקע בהמון שרעפיו... (סוף יבא).

עיון בספרים חדשים.

מחוזא. הקירה ופקירה תלמודית על בנין העיר היא. יושביה פרנסיה ומוריה. לתלמידים שכמוני. מבוא קטן. תכונת העיר וכניניה. בני מחוזא. אנשי הרוח. שנוי הדינים בנפשה של מחוזא. ראשית דבר (גרמנית) דיר גדליה רונמן. מאת ה. ד. אלטיר מיי ער הלוי. בראטיסלאווא תרם. חוכרת א.

המחבר שם לו למטרה לכתוב אנציקלופדיה גיאוגרפית לכל הערים הבבליות, הנוכרות כנמרא. לברר טיבן ואופין וכל הפרטים הנוכרים בשם יחם להן וכמוכן לספר כל פרישת גדולת חכמי התלמוד. שחיו ופעלו בערים ההן בפיטי פריטות. בחוכרת הנוכחית נמצאות כל תולדות האמורא רבא. שהרביץ תורה במחוזא ושאר חכמי המקום והאנשים שנוכרו נמי ביהם לסקום הזה. זאמנם עליה כירי מהכינו לשים לפנינו צורה תרבותית שלמה מאחת ערי בבל. בימי הולדת הגמרא הבבלית. וכל מי שלמד תלמוד בבלי מימי צריך להחזיק לו טובה ולעזרהו. שיוכל להוציא כל חיבתותיו. שתהיינה יחד כלי שלם להקל ידיעת התלמוד והכרת חכמינו הקדמונים. בקיאות נפלאה נראה בספר הזה. לא נעלם מעיני המחבר דבר גדול ודבר קטן מכל הנוגע לענין ומכל דבר ודבר, שהוא מזכיר מן הגמ'. הוא יודע תמיד מה יש לתלמוד ממנו והוא מסיק מסקנותיו בעין חדה ובשכל ישר. שאין כמעט להשיב עליו. אין ספק כי יש בעבודה הוא להוסיף דעת בדברי ימינו ובתולדות תרבותנו.

שיהון. לעניני החיים המעשיים היום יומים עם רשימת מנחים עיפ הא"ב הלוועיות. הוצאה כתרנום גרמני. מאת דוד צבי וינשטיין. הוצאת מנורה וינה.

מגמת הספר היא לתת ביד המדברים וכותבים עברית עיי מערכת שיחות רגילות בעניני חיינו היום יומיים את האפשרות למצוא על נקלה שם ומנטא לכל דבר ולכל רעיון והנה. הספר נערך כטוב טעם. בסדר נכון מאד ואין מחסור דבר בו מכל אופני השיחות המצויות בין חברים, בין מורים ותלמידים וגם בין אנשי המעשה כשוק החיים. את המלים צבר המחבר לא רק מן המלונים. אלא גם ממקוריהן בתלמוד ובמדרשים. שמצא בהם המח' אוצר כלום. שנעלם מעיני מחברי המלונים. כל מדבר עברית יכיר טובה למחברנו זה. שכבר הוחק מומחה בספרים אחרים שכתב. רק דבר אחד יש לנגות בו; שקבע כל הדברים לנוכח כלשון נסתה. אותו החקוי העתיק של המשכילים הראשונים. שחקו את לשון אישכנו שבימייהם. שהדבור לנוכח כלשון נסתה היה כבוד. אבל כמה זה הכבוד הזה לנו העברים. שמעולם לא ידענו את התנופה האשכנזית הזאת וגם ברוב לשונות

האורחים בני אמונתו כבר מתאוננים עליו. והננישה החדשה תוכל להביאם לירי התקוממות נגדו. אלא עצתם שהמם הזה ינכה מן היהודים לברם. אמת הסכום רב הוא. אבל היהודים הם עשירים ביותר, שיוכים על דינרי כסף ויכולים לתת. נתקבלה עצתם על לב המלך ועוד בו כיום הוציא המלך פקודה אל היהודים נרי ארצו שכאשר לא ימצאו לו הסכום הזה עד היום השלישי. אז בלה נרש ירשם ורכושם יורם לאוצר המלך.

היהודים נבהלו מהנורה הרעה הזאת ונזרו תענית. כדרך הטבע אין הצלה. גם כל רכושם אינו מניע לסכום כזה ולהוריד את כמות הסכום הקצוב אין שום תוחלת. מלאכות היהודים, שהתצננה לפי המלך לבקש על נפשות היהודים. שנגרע מן הסך המבוקש. כי הוא למעלה מכח סכלם. קבלו רק גערה. שלא יעזו להתיצב לפניו כלי הממון הדרוש.

עברו יום יומים ואין תקוה. והנה כבר נטויים צללי הערב של היום השני. ועוד מעט יעבור הלילה והיום השלישי. היום המונבל הנורא ינע. חרדת מות תקפתם. ובלילה האחרון, אור ליום השלישי לא נמו היהודים יושבי המדינה הזו את שנתם. כיראם התאספו בכל מקומות מושבותיהם בבתי הכנסיות. לקרוע את רוע הנורה בתפילתם. בלילה ההוא נדדה גם שנת המלך. ובאישון הלילה קם, התלבש ויצא. שוטט הוא כרחובות העיר, עוכר הוא כרחובות הרחבים והנהו בא כסמטאות הצרות. ופתאום — מה הוא שומע? אילו קולות... יבכות... צריחות... עולים מאיוו פנה. קולות רודים, מרוסקים... רנע יתנברו ורנע יחלשו. כקול בקשה שמבקש אדם על נפשו. הוא עמד על מקומו, רכו את מבטו לאותו המקום, שהקולות נובעים משם והקשיב קשב רב. כלי משים נולדה פתאום הכרה בלבו. שיש לו איזה יחס אל הקולות האלה. ומבלי חשוב הרבה הלך אחרי הקולות כמעט כלי רצוננו. איזה כח בלתי מובן נולד בו ורחפתו לאותו המקום. אחרי רגעים אחרים והוא עומד לפני בית-כנסת מואר כנרות. שבו יהודים רבים מתיפחים ושופכים את לבם בתפלה... או נחבחר לו על מה זה הם בוכים וידע. שרק הוא הנורם לנאקת אנשים הדלי כח אלה. ולבו הכהו ואיזה רנש בלתי מובן יסרהו וכמעט נהם על מחשבתו הרעה. אשר נמר לכצע בעצת יועציו אנשי הבצע. אולם בו ברנע התנבר בו יצרו הרע, היה בעיני עצמו מוגלג. נבר כעל לב אשה. המתרנשה מפני דמעות והקשיח את לבבו ושב לארמונו. כידים מהירות פשט את כנדיו. הסיח מעל לבו את המאורע. שכב במטה ונרדם.

ובעיר הכירה הכל כבר נחו וישנו. גם העטלף חדל משוט. תלה את עצמו כפקועה בפנת הננו ונח... גם השוטר התנמנם בקן זווית של בית אחד. רק היהודים עודם ערים הם והמה מרעישים שמים וקולם כתנבר יותר ויותר.

העת חולפת. השעה הנוראה הולכת וקריבה, שעת נעילה היא; מוכרחים הם לבטל את נזרהדין. יצעקו. ירעישו עולמות. הכלה יעשה די עם בניו?!

האיר היום. הנית היהודים לא נפתחו עדיין. בעליהן עודם כבית הכנסת. לא יזווו כמקומם. עד שתבטל הנורה. בטוחים הם כזה. שאיזה גם יתרחש להם שלא כדרך הטבע... וכי אפשר הדבר שיכנו כנולה? הפעויות הללו מה חסאו? ושעה רודפת שעה ועוד שעה אחת נשארה להם... עיניהם צופות אל הדלת. כאילו כעוד רגע יבא נואל ויחלצם מן המצר...

בתוך כך יצאה השמש על הארץ. בפנים מאירים ושמיים מביטה היא לתוך בית הכנסת וכוהיכה את ארון הקדוש. השמש עולה כדרכה את שנילה היוסיומ, כאלו לא נפל דבר. הזמן הולך במהירות הברק ועוד דבע שעה להזמן המונבל נשאר להם. לבם התחיל מהסם... חלשה רעתם. כראותם שאין מפלט. והגיעה השעה הנוראה. ה'אוצ' נבר זנצת, אפס קרע בית המה נצטע יתיר...

נפתלי דרילער
 מלכה ראזענבוים
 מארשים, תמוז תרפ"א
 ילדי רישא וכעת בני-יורק.

ברכת מו"ט ועתיד מאושר לאחותי מ' מלכה ראזענבוים לארוס
 עם מר נפתלי דרילער.
 משה ראזענבוים מרישא בני-יורק.

עורך הדין ד"ר יצחק שניידער

דר
 בדרוהוביטש ברהוב הסטריאי.

מורה

בחרר, תורה ודעת, הסתדרות, המורה" באפטוב פלך ראדאם
 דרוש מורה מצוין לשפח הפולנית עם ד"פלאם, משכרתי לחדש לפי
 תנאי החיים כעת. הרוצה לקבל את המשורה הזאת יפנה אל הסתדרות
 המורה" בקראקא ושם יתחקה על כ"ל.
הועד ראגודתי "המורה באפטוב.
 הכתבת בדיוק משה ווייסבלום אפטוב.

כל הקודם זכה

מהספר **קני אור** הכולל הקרי הלכה במשפטי הישוב המדיני
 בא"י, שהעיר התענינות מרובה בין כל שדרות חכמי ישראל ונדודי
 התורה שראוהו, יש עוד למכור מספר מועט. מחירו 150 מ"ק.
 למחברים ימים בחלוף ס"ה יום. להשינו אצל
 Landau Lwów Wesoła 4.

אין פארלאג דאָס ביכעל' צו באקומען:

הפורא הפסין העבר. קינדער-זשורנאל, שוין ערשינען
 נ"ר. 1-12. איינצעל נומער 15 מ"ק.
 איינאקטערס (פון וו. מעצנער) 40
מירקוטי העבר. מעשה-יצאך מיט נקודות און 9 בילדער 35
 יהוס, ערציילונג (פון ג. מיפעלעווי) 20
 צווישען נאכט און טאג (פון מ. ערדיך) 25
 פאָקסטימליך' לידער (פון מ. געבירטיג) 15
 פאָרטאָ 5 פּרע. פֿון פּרייז. רעקאָמאָנדירט 3 מ"ק.
 Adres wyd.: S. Monderer, Kraków XXII, Kalwaryjska 14
 — Konto czekowe P.K.O. Nr. 142.674 —

סוכנות "המצפה" ביוגוסלביה היא

Z. Segal Brdo-Dzamiya 4

Sarajevo (Bosnia)

התרבות לא נודעה. האנגלי למשך והפולני לא יבושו
 לדבר אל נוכח בלשון נוכח. ואינם מוצאים צורך לעולם לעשותו נסתר.
 האשכנזים עצמם כבר שנו את המנהג והחליפו את הנסתר בנסתרים
 והמחבר עורו עומד בדורם של קרופשמוק ולסינג. למה זה? העברי
 יאמר פשוט. אחת! ולאדם נכבד יוסף. ארונ"י כהפולני.

ספרייה עממית. מוצאת לאור ע"י הכרת בית דפוס והוצאת
 ספרים. הפועל הצעירי ביפו. זהו המשך הוצאת ההוברות הקטנות
 הפופולריות בשם. לע"פ. שהיו יוצאות בכל שבוע ביפו לפני המלחמה.
 אך אז היו המו"ל מסתפקים לעשות את החוברות למורה העם, להורות
 את הקוראים בא"י יוצאי הישיבות, שלא למדו מימיהם בני"ס, ראשי
 פרקים מכל מדע ומדע, להכיר את העולם ויושביו ולהשכילם כינה
 והיה זה באמת כלי מחזיק ברכה. גם עתה יהיו כן, אבל הרחיבו את
 תכנית החוברות ודפוסו בהן גם ספרות יפה מקורית, עד עתה הגיעו
 לירנו 3 חוברות. הראשונה מכילה ספרו האחרון של י. ה. ברגר ז"ל
 "המוצא". (רישימה מן העבר הקרוב) בצורה תמונות המחבר והקדמה
 מאת ד. שמעונוביץ. השנית — "ביער בחדרה". אידיליה מאת
 דוד שמעונוביץ (עם נקודות). השלישית אנגליה והאנגלים. מאת
 פ. ועבר ע"י מ. אורחי חוב' א' יופיע בארבע חוברות). בפרוספקט
 הנספח כבר נתפרסמו חוברות הרבה מקוריית ומתורגמות ההולכות
 וגרפסות ואין מכל מקצועות המדע והספרות היפה. זהו פלג השוב
 מאד. כזה של קרלס וכדומה באשכנז. ומי יתן וידבו הקופצים גם
 על החוברות האלו היפות בצורתן ובתכנן ויראו המו"ל ברכה בעמלם.
 הלא זהו הפרלנ היהודי שלנו המכוון לשרדות הרחבות של העם
 ותועלת רבה מאד יש בו. מחיר החוברת האחת רק נרוש אחד. וחבל
 שקשים כיכ תנאי המו"מ בין הארצות מפני קשוי המהאות הסמוך
 וערך שטרותינו. ובכ"ז על מוכרי הספרים בפולין להתאמץ להביא את
 החוברות הטובות האלו ולהפיצן בעם.

בנין בתים בערי א"י. מאת אליהו מונציק. יפו תרפ"א 44
 עמודים קטנים. מחירו 5 גרושים. זהו אקטואלי בזהו לפתרון שאלת
 הדירות בא"י באופן מדעי נמור להלכה ולמעשה ונצרך מאד לכך
 הרוצה להאחו בא"י ולהחל לעבוד עבודה פוריה בממונו.

השלח ירחון לספרות, למדע ולעניני החיים. העורך ד"ר יוסף
 קלוזנר. כרך ליט חוב' ב'. תוכן החוברת: א) רעיונות לעתיד לבא.
 ד"ר שמעון ברנפלד. ב) האמנות היהודית בתקופת החשמל. ד"ר
 יוסף קלוזנר. ג) בסבכי העיר, ספור, מרדכי בן הלל הכהן. ד) עבר
 ונענן. מאמר שלישי, ד"ר נחום סלושיק. ה) שבעה מדורי הכוס
 (מעשיה). אר"י מן השלומים. ו) חלוצים (אידיליה) דוד שמעונוביץ.
 ז) שירי אנקריאון (מעין בקורת). אריה סימון. ח) עם פסלי גליצנישטיין
 (מסה) יעקב קופליביץ. ט) יונה בן אמתי. פואמה. אהרן צייטלין. י)
 מן הספרות הצעירה במערב. ש. רבידוביץ. י"א) ספרים הרשים.
 ירושלים, אייר תרפ"א.

השלח, ירחנו הספרותי האחד (אהרי ש.המקל"ט חלל לצאת),
 שקימו ברומיה נעשה אי אפשר. הצליח להמלט עם בעליו ארצה
 ישראל ולהופיע שם בהדרגה קיומו ושכחלו תלוי אפוא בקיומה
 ושכלולה של הארץ היהודית. אם ירבו העולים וירבו שם הקוראים,
 אז תפרח שם גם ספרותנו וממילא ישתכלל גם ירחוננו מחל עינו.
 לע"ע הוא צריך רחמים מפאת מצבו החמרי. כי בכחינה הרוחנית
 עולה השלח' החדש שבאי ע"פ השלח' הישן הרוסי, כמו שיוכחו
 הקוראים גם מתוכן הענינים, שרשמנו בזה. — המחיר לשנה 42
 שילינג. בפולין אפשר להשינו בוידאוניצמוזא שטיבץ בווארשא
 אר"א 11.

בית מסחר הספרים של

L. Fortgang, Kraków Krakowska 33.

ספרי הוצאת שטיבל.

מ.ר.ק.			
900	התקופה, ערוך ע"י ד. פרישמן, ספר ד', ה', ז', ח', ט', י' כל ספר		
150	שירי אנקריאון, חרנום שאול משרניהובסקי	המחיר	
230	איפיניה בטורים מאת נטה, חרנום יעקב כהן		
200	פואמות דרמטיות פושקין, שמעונוביץ		
125	הנסיעה בהרי הרץ הינה		
340	נכורים ועבודת נכורים קרליץ, אינהורן		
300	כאש וכחרב, חלק א' שנקביץ, פיענק		
320	חלק ב'		
320	חלק ג'		
240	חלק ד'		
120	ממעמקים וילד, פרישמן		
140	מניפה של לידי וינרמר וילד, טביוב		
160	חשיבותה של רצינות		
130	היתה שניצלר, יקבוביץ		
170	האחיות וסרמן		
110	רבי שלמה נניד שלום אש, מ. שפירא		
275	אינבורג קלרמן, דוד צמה		
190	האויב, חלק א' הפטמן		
700	שכור וכשרון, ספור ברנד		
600	ה"י אדם: ילדות שלום-עליכם, ברקוביץ		
600	נערות		
600	בהרות		
320	אירידיון קרשינסקי, בן-אברם		
180	מלחמה ויעלום, חלק א' טולסטוי, טריווש		
160	חלק ב'		
170	חלק ג'		
150	שש אחיות, דרמה ציחיב, בן-אברם		
220	י"ן כריסטוף רומן רולן, ה. ייבין		
240	פן טדיאוש אדם מיצקביץ יוסף ליכטנבוים		
260	פילוסופיה של אמנות מאת הפוליט טן		
700	הדמיון היוצרי, מהקר פסיכולוגי מאת ת. ריכו דיר, ג. טורוב		
300	תמונת דוריאן גרי אוסקר וילד, ת. טביוב		
700	כתבים נבחרים פטר אלטנברג, ג. שופמן		
150	מיקטוריה קנוט המסון, פ. גינבורג		
100	האגלים האדמים ס. אונסטפלדר		
800	ביערות פולין, רומן י. אפאטושו, מ. ליסמן		
225	חוון התשבי מאת יעקב כהן	המחיר	
140	הקדושים, סמפוניה		

ובעד המשלוח 5%

קטלוגים אינם נשלחים לפי שעה.

נמצא למכירה

המלון הפולני-עברי

מאת י. נוסבוים ול. דרדר.

מחירו 250 מרק מכוך. למו"ס ולמו"ס רבט הגון

Wyd. J. Nussbaum, Kraków, Miodowa 19.

סוכנות "המצפה" באוסטריה היא בבית
Jos. Perlberger II, Rembrandtstr. 39 Wien.

סוכנות "המצפה" בטשכו סלובקיה היא
Dr. R. Färber MORAWSKA OSTRAWA
Chelický 7.

סוכנות "המצפה" לרומניה הגדולה
למשלוח כסף היא בית מסחרו של
Bernard Kohn Tempelgasse 1. Czernowitz.

העמיקאליען גראָס-פערקויף.

קאָלאָפּאָניום מאַנטאָן-וואַכס קאַרנאַבער-וואַכס, גומי-אראַביקום, גינראָוין, וואַסער-לעזלעך און פֿעטט-לעזלעך, זאַמטליכע אַנילין-פֿאַרבען, פֿיר שטאַף-פֿאַרבען אין אַללען פֿאַרבען, בלו-האַלץ-עקסטראַקט אולטראַמאַרין, וואַזעלין, וואַנענפֿעטטען און בלעכדאַזען, שוהקרעמער שוהמאַכער-וואַכס, טינטע, בלעכדאַזען א. ד. ג. עמפֿעהלט די פֿראַטאַקאַליעטע פֿירמא

CHIEL TEITELBAUM
FABRYKA WYROBÓW CHEMICZNYCH,
I IMPORT ARTYKUŁÓW CHEM.
DIETŁOWSKA 49 w KRAKOWIE.

חידות ההגדות הנפלאות ע"ד
עשרת השבטים
ופתרון ע"פ כל המכוורות ההיסטוריים וע"פ
ההגיון הפשוט. מחירו עתה 200 מר. ע"י
„Hamicpe” Miodowa 22 Krakow.

בשדש שפות.

בעברית, פולנית וגרמנית יוכל כל אחד לבוא לידי שלמות גמורה בעזרת מכתבי ההוראה הידועים. 23 כתבים לשפה העברית, 32 לפולנית, 10 מכתבים לגרמנית. מחירים שר עשרה מכתבים - 275 מרקאות, של קומפלט בן 32 מכתבים - 820 מ.

השפה, ספר למוד שפת עבר לבוגרים בתרגום המלים היהודית, פולנית וגרמנית, מחירו 150 מ.
לחומי רש"י 25 מ. להוסיף 5 אחוזים דמי משכוח לכל הזמנה.
בחין לארץ יש להוסיף על המחיר 10 אחוזים שכר משלוח.
להזמין בכל בתי מסחר הספרים או ע"י.

S. WALKOWSKI Kraków, Miodowa 22.